

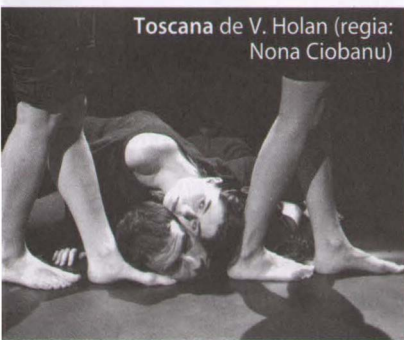
Cum se fabrică șuruburile

De puțin timp, Fundația Culturală TOACA, înființată în 1996 de regizoarea Nona Ciobanu împreună cu actorul și scenograful Iulian Băltătescu, are un sediu: fosta casă Eliad, o clădire din secolul 19, cu izul capitalei antebelice. Locul a fost restaurat (datorită programului "Frumosul București" aparținând Națiunilor Unite) și transformat într-un Studio de Artă Contemporană cu sală "de teatru și dans, spații pentru seminarii, conferințe și ateliere de creație, pentru expoziții, concerte, prezentări video, spații pentru repetiții, cafenea și restaurant" (din broșura care prezintă proiectele fundației). Deși o asemenea alăturare de facilități sună oarecum năucitor, ele chiar există. Le-am văzut cu ochii mei. Am făcut și un tur al casei, la inaugurare, și, din cameră în cameră, am intrat practic

dintr-o expoziție într-alta: pictură "Cai verzi pe pereți" (la propriu, pereții erau acoperiți, cu pensula, de cai verzi), țevăraie (pardon, instalație) "Stare de spirit", sticlă, fotografie "18 fotografii". În programul deschiderii oficiale (il menționez în întregime pentru a completa enumerarea de posibilități pentru "găzduire artistică" pe care sediul fundației le are), au existat și un concert de etno-jazz, susținut de Hari Tavitian și "Orient Express", un altul de "muzică - fusion" și o prezentare de modă, acompaniată de muzică *live*. Nu în ultimul rând, spectacolul *Toscana*, de Vladimir Holan (aș îndrăzni să corectez: *după* acest autor, "fără îndoială, cel mai mare poet ceh", după cum ni se spune în fluturașul-caiet-program), regizat de Nona Ciobanu. Ce se petrece pe scenă (de fapt, în "studio-ul de teatru") nu poate fi prins într-un fir epic, pentru că textul este compus mai curând din metafore și din stări de spirit, decât din fapte povestibile. Dacă ar fi totuși să relatez, acțiunea se petrece într-un supermarket (sugestie a societății de consum). Aici (nu numai aici, ci și în memorie, în amintire, în vis etc.) se ciocnesc singurătățile unor oameni, se desfășoară o poveste de dragoste și încă alte asemenea "întâmplări". Spectacolul este mai puțin obișnuit în special datorită caracterului său de pulsație a

conștiinței, de înșiruire a unor împrejurări și nu a unor episoade. Așa se justifică, probabil, incoerența. Dar mai e și o altă explicație: modernitatea, care mie mi-a părut "cu orice preț", a producției. Nu m-a deranjat neapărat amestecul de coregrafie (Laurenția Barbu) cu proiecții video (doi pereți și un ecran de pânză erau acoperiți de imagini ale produselor dintr-un magazin alimentar, filmate atât de aproape încât deveneau suprarealiste), ci alăturarea lor la jocul actorilor. Am avut senzația că dilemele și zbuciumul personajelor deveneau artificiale și ridicole în vecinătatea noilor mijloace tehnice. Pe de altă parte, ori de câte ori între actori (Șerban Pavlu, Anca Androne, Liliana Gavrilescu, Ionuț Brancu, Laurenția Barbu) se crea o relație vie, ori de câte ori apucați, ca spectator, să simți o cât de mică emoție, reîncepeau mișcările fără-mișate, sacadate, nefirești parcă, se stingea lumina și în jurul tău, pe zid, apăreau iar cârnați, hălci de carne, legume, fructe ș.a.m.d. Poate că asta înseamnă "artă contemporană". Atunci, de ce m-am simțit de parcă urmăream procedura fabricării de șuruburi? E posibil ca și asta să fi intrat în calcul. În orice caz, abia aștept să văd ce va fi mai departe cu trupa de teatru și cu Fundația TOACA.

M.H.

Toscana de V. Holan (regia: Nona Ciobanu)

foto: Cătălin Văștagu

Scî civilizația imaginii Salahorii răsului

Atitudine prin excelență umană, răsul constituie un mister, iar teoriile, în ultimă instanță, se dovedesc simple enunțuri aplicate mecanic unui fenomen viu, dificil de provocat. De aceea, profesioniștii răsului - comicii - nu se pot fabrica, ci doar naște dăruiți cu har. Există, bineînțeles, și încăpățânați care sfidează soarta și se ogorol umorului cu o tenacitate ce sfidează realitatea, sfârșind prin a-și descoperi și cultiva un auditoriu fidel, fanatic chiar. Acestor salahorii ai răsului pare a le fie dedicat filmul lui Milos Forman *Omul din lună* (SUA, 1999), inspirat din viața unui personaj real, comicul *Andy Kaufman* (1949-1984), care, în anii '70, a reușit să se impună în lumea *show-biz*-ului american, apărând, mai întâi într-un *sitcom* celebrul

vremea respectivă, *Taxi*, evoluând apoi, totdeauna imprevizibil, într-o emisiune, *Saturday Night Live*, din care avea să fie exclus în 1982, ceea ce i-a grăbit declanșarea bolii și sfârșitul. Cineastul ceh, perfect adaptat peste ocean, realizează cu această ocazie un adevărat zbor deasupra propriei filmografii, captând încă o dată absurdul existenței. Alegându-și-l ca protagonist pe *Jim Carrey* - personalitate artistică oscilantă, ce alternează hazul enorm și umorul minor - Forman descrie minuțios mărirea, decăderea, dar mai ales idealizarea unui astfel de prototip. Cel al artistului cu de-a sila, provocator impenitent, capabil de orice pentru a-și demonstra statutul de "comic".

Cazna de a se impune opiniei publice, dar în primul rând unui impresar

(*Danny DeVito* se va lăsa destul de lesne convins!) și unor realizatori de spectacole, respectiv emisiuni TV, generează o adevărată forță de producție prin chiar exemplarul prost-gust cultivat metodic, până la saturarea de sine și necesitatea inventării unor identități alternative. Cu luciditate, eroul își ia în calcul până și eșecul, transformându-l în victorie.

Această contrafacere a spiritului ludic autentic antrenează o bizară convertire a valorilor la un simulacru ce-și autoprocură energia, perpetuându-se. *In absentia. In memoriam*. Dar dacă Forman a decis să aureoleze figura temerarului prin înduioșătorul truc al filmulețului în film ce-l propulsează în galeria personajelor sale memorabile, acest lucru nu poate fi valabil pentru toți veleitarii mediatici ai momentului. *Omul din lună* invită la reflecție asupra manipulării. Posibilă chiar și prin răs.

Irina Coroiu